

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування НАВС Карпіка Сергій Михайлович.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Чернявський С.С.

Особливу роль під час прийняття рішення про проведення слідчих (розшукових) дій відіграють правові підстави, які включають правову норму, якою передбачено певну слідчу (розшукову) дію, наявність у суб'єкта повноважень на її проведення, прийняття рішення про необхідність проведення слідчої (розшукової) дії певній процесуальній формі та порядку, визначеному КПК України, дотримання часового періоду, в який виникає право на їх проведення.

Так, під час досудового розслідування дозволяється проведення лише слідчих (розшукових) дій, передбачених кримінальним процесуальним законодавством, тобто, лише тих, які входять до системи слідчих (розшукових) дій, визначених чинним КПК України.

До суб'єктів, уповноважених на провадження слідчих (розшукових) дій, належать: слідчий, якому розслідування кримінального правопорушення доручено начальником слідчого підрозділу (у порядку п.2 ст.39 КПК України); слідчий, який входить до складу слідчо-оперативної групи, під час виїзду на місце події; керівник слідчого підрозділу, користуючись повноваженнями слідчого (пп.6 п.2 ст.39 КПК України); прокурор, який здійснює нагляд за проведенням досудового розслідування у формі процесуального керівництва, (п.2 ст.36 КПК України); співробітники оперативного підрозділу (п.п.5 п.2 ст.36, п.п.3 п.2 ст.40 КПК України); слідчий органу досудового розслідування під час виконання доручення у порядку п.6 ст.218

КПКУкраїни;слідчі, які входять до складу слідчо-оперативної групи, створеної для розслідування тяжких, особливо тяжких злочинів та резонансних кримінальних правопорушень;службовою особою органу внутрішніх справ, уповноваженою на проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відео конференції (ст.232 КПКУкраїни);керівник дипломатичного представництва чи консульської установи України, капітан судна України на повітряному, морському чи річковому судні (п. 3 ст. 214 КПКУкраїни);слідчим суддею у порядку, передбаченому ст. 225 КПКУкраїни;слідчим у рамках міжнародного співробітництва під час виконання клопотання про надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні.

Всі рішення про спрямування кримінального провадження, у тому числі про проведення слідчих (розшукових) дій, слідчий приймає самостійно (п.5 ст.40 КПКУкраїни), у той же час ряд рішень про проведення слідчих (розшукових) дій потребують обов'язковогосанкціонування зі сторони прокурора чи слідчого судді.

Обов'язковим елементом правової підстави виступає процесуальний документ, який є відображенням рішення про необхідність проведення певної слідчої (розшукової) дії.Єдина вимога до рішення про проведення кожної слідчої (розшукової) дії щодо обов'язкового винесення письмової постанови відсутня, проте, хід і результати кожної слідчої (розшукової) дії в обов'язковому порядку фіксуються у відповідному протоколі (ст.ст. 103,104 КПКУ). У той же час рішення щодо необхідності проведення ряду слідчих (розшукових) дій приймаються у вигляді постанови прокурора (огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, опитування особи) або ухвали слідчого судді (обшук, огляд житла чи іншого володіння особи, примусове залучення особи до проведення медичної або психіатричної експертизи) за клопотанням слідчого.

Іншою правовою підставою проведення слідчої (розшукової) дії є наявність у особи, щодо якої проводиться

вказана дія, певного визначеного законодавством статусу (потерпілого, підозрюваного).

Важливим для прийняття рішення про проведення слідчих (розшукових) дій є часовий період, в який можливе їх проведення. Так, останні проводяться лише у конкретному кримінальному провадженні, тоді як проведення слідчих (розшукових) дій до внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР не допускається (п.3 ст.214 КПК України), окрім проведення огляду місця події у невідкладних випадках. Не допускається проведення слідчих (розшукових) дій після зупинення досудового розслідування (ст.280 КПК України), окрім тих, які спрямовані на встановлення місцезнаходження підозрюваного. Іншим часовим періодом, з порушенням якого пов'язано недійсність слідчих (розшукових) дій та недопустимість отриманих під час їх проведення доказів, є їх проведення після закінчення строків досудового розслідування (п.8 ст.223 КПК України).